

**M.V. LOMONOSOV NOMIDAGI MOSKVA DAVLAT UNIVERSITETI
MUZEYLARINING ZAMONAVIY DIZAYN KONSEPSIYASI
(MGU TOSHKENT FILIALI MISOLIDA)**

*K. Behzod nomidagi Milliy rassomlik
va dizayn instituti 2-bosqich magistranti
Usmonova Nafisa A'zam qizi
tel:909471438
email: azamatkenjayev19@gmail.com*

***Annotatsiya.** Mazkur maqolada M.V.Lomonosov Moskva davlat universitetiga tegishli muzeylarining zamonaviy dizayn konsepsiyasi tahlil qilishga xarakat qilingan. Toshkentdagi mavjud M.V.Lomonosov universiteti ustida bo'lgan muzeyini hozirgi kunga moslab zamonaviy dizayn konsepsiyasi yaratilish borasida ishlar olib boriladi.*

***Kalit so'zlar:** muzey, konsepsiya, ekspozitsiya, tarix, ko'rgazma, zamonaviy, dizayn, kolleksiya, eksponat, obyekt, to'plam, ekspozitsiya*

***Аннотация.** В данной статье предпринята попытка анализа современной концепции дизайна музеев М.В.Ломоносова, принадлежащих МГУ, проводится работа по адаптации существующего музея МГУ им.М.В.Ломоносова в Ташкенте к современной концепции дизайна. **Ключевые слова:** музей, тренд, экспозиция, история, выставка, современный, дизайн, коллекция, реклама*

***Annotation.** In this article, an attempt is made to analyze the modern design concept of M.V. Lomonosov museums belonging to Moscow State University. Work is being carried out to adapt the existing museum of M.V. Lomonosov University in Tashkent to the modern design concept..*

***Key words:** museum, trend , exposition, history, exhibition, modern, design, collection, advertising*

M. V. Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti 1755 yildan 1917 yilgacha Imperator Moskva universiteti Rossiyadagi Moskvada joylashgan eng qadimgi va eng yirik klassik universitetlardan biri hisoblanib, rus fan va madaniyati markazlaridan biridir.

1940 yildan Mixail Vasilyevich Lomonosov nomi bilan atalgan. Universitetni tashkil etish I.I.Shuvalov va M.V.Lomonosov tomonidan taklif qilingan. Universitetning ochilishi dastlab 1754 yilda rejalashtirilgan edi. Universitetni tashkil etish to'g'risidagi farmon 1755 yil 24 yanvarda imperator Yelizaveta Petrovna tomonidan imzolangan. To'liq nomi M.V. Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti Federal davlat byudjeti oliy ta'lim muassasasidir. "MGU" qisqartmasi keng qo'llaniladi. Universitet

ixtiyorida 600 dan ortiq bino va inshootlar, jumladan Chumchuq tepaliklaridagi asosiy bino mavjud. Universitet tarkibiga 15 ta tadqiqot instituti 43 ta fakultet, 300 dan ortiq kafedra va yetti filial jumladan, oltita xorijiy - MDH mamlakatlarida beshta va Sloveniyada bitta mavjud. 1992 yildan beri akademik Viktor Antonovich Sadovnichiy Moskva davlat universiteti rektori lavozimida ishlab kelmoqda.

1992-yil universitet o'zini o'zi boshqaruvchi Rossiya davlat oliy o'quv maqomini oldi. Moskva davlat universitetining boshqa shaharlarda filiallari mavjud. Ular quyidagilar.

1. MDU ilk filiali 1999-yilda Ukrainaning Sevastopolda
2. 2000-yili Qozog'iston poytaxti Astanada Moskva davlat universiteti
3. 2006-yili O'zbekiston poytaxti Toshkentda
4. 2008 yili Ozarbayjon poytaxti Bokuda
5. 2009-yili Tojikiston poytaxti Dushanbeda
6. 2015-yili Armaniston poytaxti Yerevanda

Sevastopoldagi MDU filiali

Toshkentdagi MDU filiali

Bokudagi MDU filiali

Dushanbedagi MDU filiali

1. M.V.Lomonosov Davlat geologiya muzeyi

Davlat geologiya muzeyi tarixi I.V.Vernadskiy 1755 yil 12 yanvarda taniqli olim M.V.Lomonosov tashabbusi bilan shakllandi. Moskva davlat universitetining Geografiya muzeyi yer va koinotni har tomonlama o'rganish bo'yicha yagona muzeydir. 1938 yil Geologiya va tuproq fakultetning tashkil etilgan bo'lsada, garchi Moskva universitetining fizika-matematika fakultetida mineralogiya va boshqa geologik fanlar o'qitilgan.

27-qavat. Minerallar va minerallarning shakllanishi joy olgan.

Davlat geologiya muzeyi fondlari. V.I.Vernadskiy 250 yil davomida shakllangan va quyidagi to'plamlarni o'z ichiga oladi:

"**Minerallar**" kolleksiyasi

"Toshlar va rudalar" to'plami

"Umurtqasiz hayvonlar qazilmasi" to'plami

"Tozalangan umurqali hayvonlar" to'plami

"Fossil flora" to'plami

2. Moskva davlat universitetining zoologiya muzeyi

Moskva davlat universitetining zoologiya muzeyi M. V. Lomonosov - Rossiyadagi eng qadimgi va eng yirik universitet muzeyi. U 1791 yilda Moskva imperator universiteti qoshida Tabiat tarixi kabineti sifatida tashkil etilgan. 19-asrning oxiriga kelib, uning kolleksiyalaridagi eksponatlar arxitektura akademigi K.M. Bykovskiy loyihasi bo'yicha joylashtirishirildi. Bykovskiyning so'zlariga ko'ra, Bolshaya Nikitskaya ko'chasida maxsus bino qurilgan bo'lib, u o'zining go'zalligi bilan xatto eng nozik tomoshabinni ham hayratda qoldirdi.

Mazkur muzey uch ta zalni o'z ichiga oladi.

Birinci zal - Quyi zal

Eksponatlar soni bo'yicha eng boy zalning asosiy maqsadi bir hujayrali organizmlardan modellardan tortib sudralib yuruvchilargacha bo'lgan hayvonlarning xilma-xilligini namoyish etishdan iborat. Hozirgi vaqtda zalda quyidagi ekspozitsiyalar tashkil etilgan: umurtqasizlar, hasharotlar, baliq va baliq kabilar, amfibiyalar, sudralib yuruvchilar, gidrotermal shamollatish jamoalari mavjud. Eng nodir eksponatlar orasida manta nuri (taksidermist V.P. Radin), shuningdek, selakantning chiroyli tarzda ishlangan maketi bor. Muzeyda tirik sudralib yuruvchilarning noyob kolleksiyasi dam olish kunlari ochiq bo'lgan ilmiy terrarium mavjud. Ushbu hayvonlarning ba'zilari birinchi marta muzey hodimlari tomonidan topilgan va tasvirlangan. Terrarium ham o'quv maqsadlarida, ham ilmiy ishlarda qo'llaniladi.

Ikkinchi zal - Yuqori zal

Ikkinchi qavatdagi katta zalda qushlar va sutemizuvchilar, jumladan, nodir va yo‘qolib ketgan hayvonlar Prjevalskiy oti, Karolin to‘tiqushi, yo‘lovchi kaptar namoyish etiladi. Ikkinchi qavatdagi koridor Moskva universiteti tarixidagi zoologiya muzeyi kolleksiyalar va odamlar ko‘rgazmasiga bag‘ishlangan bo‘lib, uning eksponatlari o‘z davri guvohlaridir. Ushbu to‘planning obyektlari 19-asr oxiri va 20-asr davomida eng yaxshi mahalliy taksidermistlar tomonidan yaratilgan to‘ldirilgan hayvonlardir. Ekspozitsiyaning qushlarga bag‘ishlangan qismida bir nechta tematik vitrinalar mavjud - Qush bozori, yirtqich qushlar bilan ov, Moskva viloyati qushlari. Qushlar va sutemizuvchilar haqidagi bo‘limlar axborot marshrutlari bilan tasvirlangan.

Uchinchi zal - Suyak zali

Umurtqali hayvonlarning anatomik preparatlari suyak zalida anatomiya zali va evolyutsion morfologiya zali ikkinchi qavatda joylashgan. Ekspozitsiyaning maqsadi-umurtqali hayvonlarning o'ziga xos organlari va tana qismlarining evolyutsiyasi va umuman hayvonlarning evolyutsion rivojlanish tamoyillari ontogenez va filogenez nisbati, organlar, evolyutsiya taraqqiyoti to‘g‘risida tasavvur hosil qilish mumkin. Eng nodir eksponatlar orasida qirilib ketgan Steller sigirining to‘liq skeleti bor.

Shuni aytib o‘tishim lozimki, ayni damda MGU Toshkent filialida muzeyiga joy ajratildi. Uni rivojlantirish boshlab yuborildi. Muzey yaratish qiziqarli ijodiy jarayondir. Har qanday faoliyat kabi, muzeyni "noldan" yaratish ham o'ziga xoh ish ketma-ketligiga ega.

Muzeyni yaratishning asosiy bosqichlari:

1. Manba materiallarini to'plash va tahlil qilish;
2. Tematik va ekspozitsiya rejasini ishlab chiqish;
3. Dizayn loyihasini ishlab chiqish;
4. Qurilish-montaj ishlarini bajarish va stend va ko'rgazmalar ishlab chiqarish, mazmuni;
5. Muzeyni o'rnatish.

Muzey ekspozitsiyasining dastlabki ikki bandi – “Manba materiallarni to‘plash va tahlil qilish”, “Tematik va ekspozitsiya” ishlab chiqish rejalashtirildi.

MGU Toshkent filialida muzeyiga ajratilgan joylar

MGU Toshkent filiali muzeyiga ajratilgan eksponatlar

Adabiyotlar:

1. Мирзиёев Ш. Вместе с нашим смелым и благородным народом мы построим наше великое будущее. НМИУ «Узбекистан», 2017. С. 344.
2. Д.Т. Курязова "Основы музейного дела"
3. Музей и общество (учебник) Исмаилова Ю.Х.
4. Saipova, D. S. Problems and Solutions in Studying the Modern Design of Museum Interiors. *JournalNX*, 241-245.
5. м Д. Дизайн и время. Арт-родник. 2007. 256 с

Internet manbalar:

- 1 <https://novate.ru/blogs/040413/22793/>
- 2 <https://msu.uz/>
- 3 <https://zmmu.org/>
- 4 <https://www.mes.msu.ru/>